

BLOGI

Blogi: Globalisaatio ja tulonjako - kuka voittaa ja häviääkö joku?

Kansainvälinen talous, IMF | 04.11.2016 | Kristiina Karjanlahti

KIRJOITTAJA

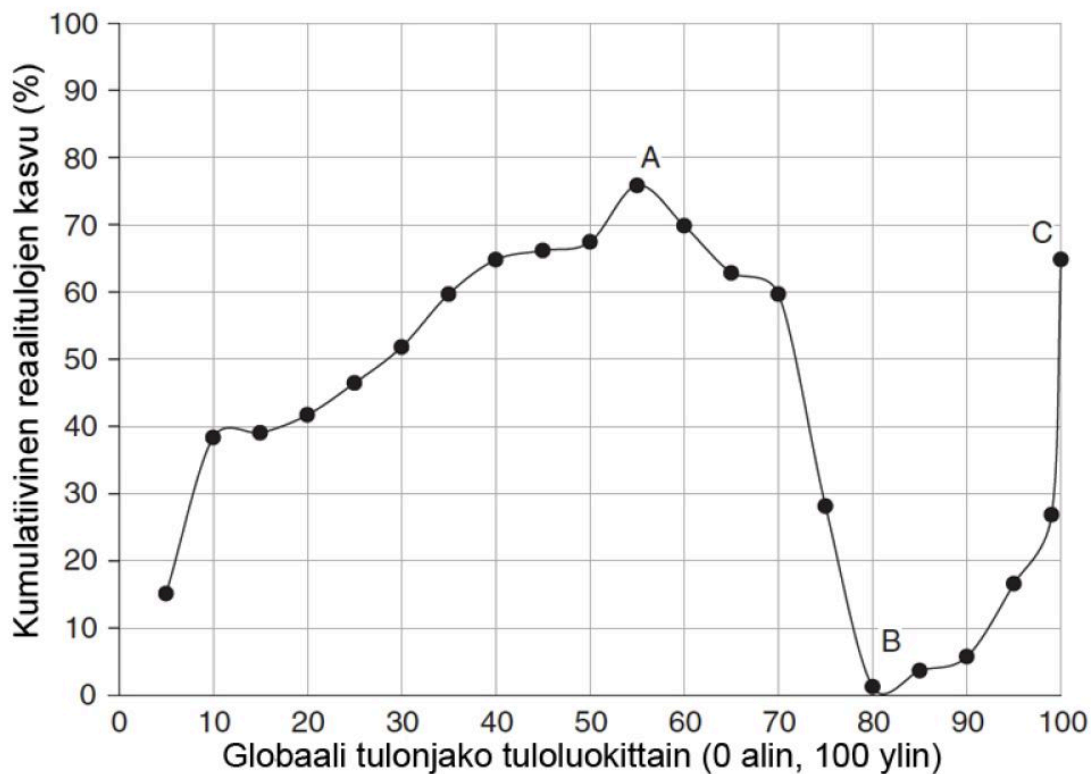

Kristiina Karjanlahti

Nationalismin kasvu sekä siirtolaisuuden, kansainvälisen kaupan ja globalisaation vastustaminen ovat ravistelleet Euroopan ja USA:n politiikkaa. Siinä missä aiemmin globalisaation vastustus kumpusi lähinnä köyhimpien maiden riistosta, on vastustuksessa viime aikoina korostunut pelko kehittyneiden maiden työpaikkojen puolesta.

Kuvio 1.

Reaalitulojen kumulatiivinen prosentuaalinen kasvu tuloluokittain vuosina 1988-2008

Lähde: Branko Milanovic, *Global Inequality: A New Approach for the Age of Globalization*, The Belknap Press for Harvard University Press 2016.

4.11.2016
eurojalous.fi

Milanovikin¹ ns. elefanttikuvio (kuvio 1) näyttäisi tukevan erityisesti jälkimmäistä kritiikkiä. Kuvio kuvaa maailman mittakaavassa tulojen kehitystä tuloluokittain voimakkaan globalisaation vuosikymmeninä, vuosina 1988–2008. Tuona aikana maailmankauppa kasvoi ennennäkemättömän voimakkaasti. Kuvion vaaka-akselilla on maailman väestö jaettuna tuloluokkiin siten, että 0:ssa on vähiten tienaavat ja 100:ssa eniten tienaavat. Pystyakselilla on reaalitulojen kasvuprosentti. Kuvasta nähdään maailmantalouden keskiluokkaan ja alempaan keskiluokkaan (kohta A) sekä ylimpään tuloluokkaan (kohta C) kuuluvien tulojen kasvaneen merkittävästi. Samaan aikaan kaikkein köyhimmän tuloluokan ja maailmantalouden ylemmän keskiluokan (kohta B) tulokehitys on ollut heikkoa.

Milanovikin mukaan maailmantalouden keskiluokkaan² kuuluvat pääosin Kiinan, mutta myös

muiden Aasian maiden keskiluokkaan kuuluvaa väestöä. Maailmantalouden ylempään keskiluokkaan kuuluu pääosin vanhojen teollisuusmaiden, etenkin USA:n, Saksan ja Japanin alempiin tuloluokkiin kuuluvaa väestöä. Puolet ylimpään tuloluokkaan kuuluvista henkilöistä on USA:sta ja puolet pääosin Euroopasta, Japanista tai Oseaniasta.

”Elefanttikuva” on hätkähdyttävä kuvaus maailman tulokehityksestä globalisaation aikakaudella. Aasian maiden keskituloisten tulot ovat kasvaneet merkittävästi, samalla kuin tuloerot monissa kehittyneissä talouksissa ovat kasvaneet. Maiden välisessä kehityksessä on eroja. Esimerkiksi USA:ssa tuloerojen kasvu on ollut voimakkaampaa kuin Iso-Britanniassa, Saksassa ja Ranskassa.³

Vaikka globalisaatio ja Milanovicin kuvaama tulokehitys on tapahtunut samaan aikaan, ei kuviolla voida yksiselitteisesti selittää syy-seuraussuhdetta esim. globalisaation ja kehittyneiden maiden tuloerojen kasvun välillä.

Useimmat globaalit trendit kuten kansainvälisen kaupan kasvu, teknologian kehitys sekä rahoitussektorin globalisaatio ja kasvu ovat osaltaan vaikuttaneet tulojenjakoon. Siinä missä nämä trendit ovat tukeneet erityisesti monien nousevien talouksien kasvua ja siten kaventaneet niiden tuloeroja kehittyviin maihin, ovat ne myös osittain lisänneet tuloeroja maiden sisällä. Toisaalta myös finanssipolitiikan ja instituutioiden erot selittävät maakohtaisia eroja tuloerojen kasvussa.

Globaaleista trendeistä erityisesti teknologisen kehityksen oletetaan lisäävän tuloeroja sekä kehittyneissä että kehitysmaissa. Teknologian kehitys nostaa korkeampaa osaamistasoa vaativien töiden kysyntää ja palkkoja alemman osaamistason töiden kustannuksella. Esimerkiksi USA:ssa koulutetun työvoiman tarjonta ei ole juuri kasvanut 80-luvun alusta, samalla kun teknologian nopea kehitys on lisännyt korkeasti koulutetun työvoiman kysyntää. Tämän seurauksena korkeasti koulutettujen palkkojen nousu voi selittää ainakin osaa USA:n tuloerojen kasvusta⁴.

Teknologisen kehityksen merkitystä tukee myös IMF:n analyysi⁵ globaalien trendien vaikutuksesta tulonjakoon. Analyysin mukaan juuri teknologian kehityksellä on trendeistä voimakkain vaikutus tuloerojen kasvuun. Milanovicin⁶ näkemyksen mukaan globalisaation ja teknologian kehityksen yhteisvaikutuksia tuloerojen kasvuun on hankala erottaa, sillä globalisaatio on mahdollistanut teknologian laajemman käyttöönoton laskemalla sen hintaa. Laajempi teknologian käyttöönotto on puolestaan vähentänyt matalan koulutustason työtä ja nostanut korkeamman koulutustason palkkoja.

Harjoitetulla politiikalla on merkittävä vaikutus teknologian kehityksestä ja globalisaatiosta saatavien hyötyjen jakautumiseen. Finanssipolitiikalla on tärkeä rooli tuloerojen tasaajana. Suorat verot ja tulonsiirrot ovat vähentäneet kehittyneiden maiden tuloeroja jopa kolmanneksen. IMF:n mukaan etujen pienentäminen ja verotuksen progressiivisuuden vähentyminen 1990-luvun

puolen välin jälkeen on kuitenkin vähentänyt verojen tuloeroja tasaavaa vaikutusta.⁷

Samaan johtopäätökseen pääsee Milanovic, jonka mukaan 80-luvulta lähtien monissa maissa ylempien tuloluokkien marginaaliveroaste on pysynyt samana tai sitä on alennettu ja pääoman verotusta on kevennetty. Tämä on osaltaan vaikuttanut tuloerojen kasvuun ja niissäkin maissa missä tulonsiirtoja on lisätty, niitä ei ole lisätty niin paljoa että teknologian kehityksen ja globalisaation vaikutukset tulonjakoon olisivat poistuneet.

Globalisaatio ja teknologinen kehitys on nostanut satoja miljoonia ihmisiä pois köyhyydestä ja kohentanut elintasoja kaikkialla maailmassa. Vaikka kokonaisuudessaan näitä hyötyjä on vaikea kiistää, ovat globalisaation hyödyt jakautuneet epätasaisesti. Voittajina voidaan nähdä etenkin Aasian maiden keskiluokkaan ja kaikkein korkeimpaan tuloluokkaan kuuluvia. Suhteessa näihin ryhmiin ovat joidenkin kehittyneiden maiden alempiin tuloluokkiin kuuluvat sekä maailmantalouden kaikkein köyhimmät hävinneet.

Huoli työpaikkojen säilymisestä on nostanut globalisaation vastaisen politiikan kannatusta. Väestön demografian muutokset sekä hidas tuottavuuden kasvu painavat etenkin kehittyneiden talouksien kasvuun. Sisäänpäin kääntymisen ja jo tahmean kansainvälisenkaupan kasvun hidastuminen protektionismin vuoksi lisäisi kasvuhaasteita entisestään.

Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö teknologian kehityksen ja globalisaation hyötyjen tasaisempaan jakoon tulisi kiinnittää huomioita. Esimerkiksi IMF⁸

on uusimmissa tutkimuksissaan todennut eriarvoisuuden hidastavan pidemmän aikavälin kasvua, mm. poliittisen epävakauden ja heikentyvän yleisen luottamuksen kautta. Poliitiikkatoimilla voidaan helpottaa muutosvoimiin sopeutumista esimerkiksi verotuksen ja tulonjakopolitiikan kautta tai koulutuksen saatavuutta lisäämällä.

Asiasanat

globalisaatio, IMF, maailmankauppa, tuloerot